

Σεπτέμβριος 2019

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, της μεταποίησης, καθώς και καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) και τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά το γενικό κλίμα στον συγκεκριμένο τομέα (Τρέχουσα Κατάσταση και Προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς. Η στάθμιση του δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διεξάγονται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Η έρευνα καταναλωτών γίνεται με τη χρήση τυχαίου δείγματος. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

Περίληψη

Τον Σεπτέμβριο 2019, το οικονομικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση με τον Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να αυξάνεται κατά 1,3 μονάδες σε σύγκριση με τον Αύγουστο 2019. Η αύξηση οφείλεται στην ενδυνάμωση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς των υπηρεσιών και της μεταποίησης, καθώς και στην ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης.

Η άνοδος του κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών ήταν αποτέλεσμα θετικότερων αξιολογήσεων της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης και της ζήτησης των επιχειρήσεων κατά τους τελευταίους τρεις μήνες. Στον τομέα της μεταποίησης, οι ευνοϊκότερες αξιολογήσεις σχετικά με τα τρέχοντα αποθέματα και η προς τα πάνω αναθεώρηση των εκτιμήσεων για την παραγωγή του επόμενου τριμήνου, οδήγησαν στη διαμόρφωση θετικότερου κλίματος.

Η βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης προήλθε κυρίως από την προς τα πάνω αναθεώρηση των προσδοκιών των καταναλωτών για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση στην Κύπρο και από την ενδυνάμωση των προθέσεων των καταναλωτών για μεγάλες αγορές.

Συγκριτικά με τον Αύγουστο, το επιχειρηματικό κλίμα στους τομείς του λιανικού εμπορίου και των κατασκευών δεν σημείωσε ουσιαστική μεταβολή.

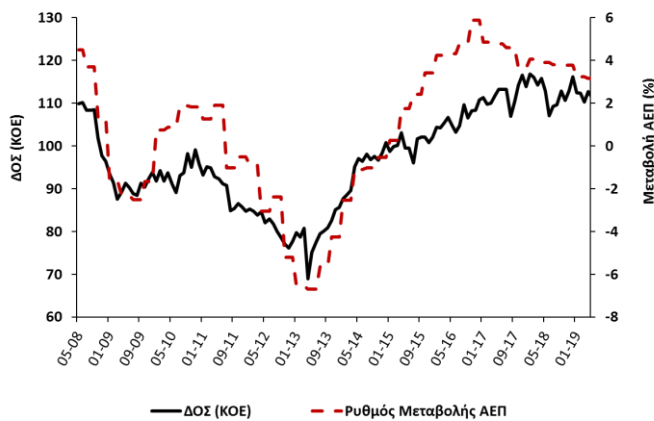
Η καταγραφή του οικονομικού κλίματος στην Κύπρο διεξάγεται μέσω της συμμετοχής του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΚΟΕ), σε συνεργασία με την εταιρεία RAI Consultants Ltd, στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. Το έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Υπουργείο Οικονομικών και το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Co-funded by
the European Union

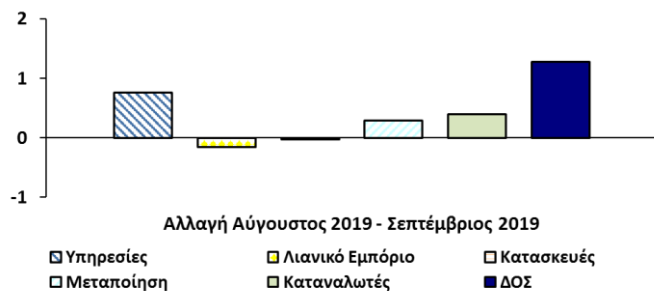

Τον Σεπτέμβριο 2019, ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) για την Κύπρο αυξήθηκε κατά 1,3 μονάδες σε σύγκριση με τον Αύγουστο 2019 (Διάγραμμα 1, Πίνακας 1). Η αύξηση του ΔΟΣ τον Σεπτέμβριο οφείλεται στην ενίσχυση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς των υπηρεσιών και της μεταποίησης, καθώς και στην ενδυνάμωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ¹

Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

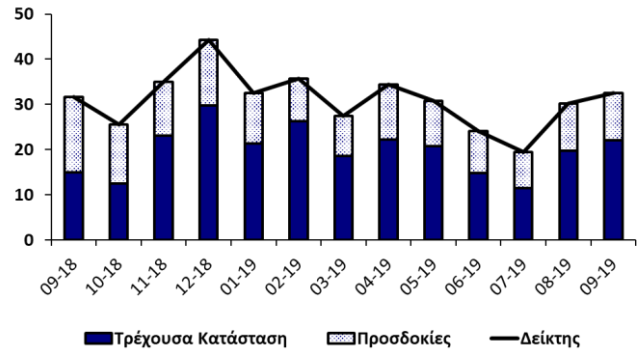

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 3, Πίνακας 1). Τον Σεπτέμβριο οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για την οικονομική τους κατάσταση και τη ζήτησή τους το τελευταίο τρίμηνο ήταν θετικότερες συγκριτικά με τον Αύγουστο. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον κύκλο εργασιών τους κατά το επόμενο τρίμηνο παρέμειναν στα θετικά επίπεδα του περασμένου μήνα. Οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για τον αριθμό των εργαζομένων τους το τελευταίο τρίμηνο ήταν ευνοϊκότερες σε σχέση με τον Αύγουστο και, παράλληλα, οι εκτιμήσεις τους για την απασχόλησή τους κατά το επόμενο τρίμηνο καταγράφηκαν πιο αισιόδοξες

¹ Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές, διορθωμένο ως προς τις εποχιακές διακυμάνσεις και τις εργάσιμες μέρες) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: Στατιστική Υπηρεσία, “Α.Ε.Π. ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ, 2ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2019”, 06/09/19).

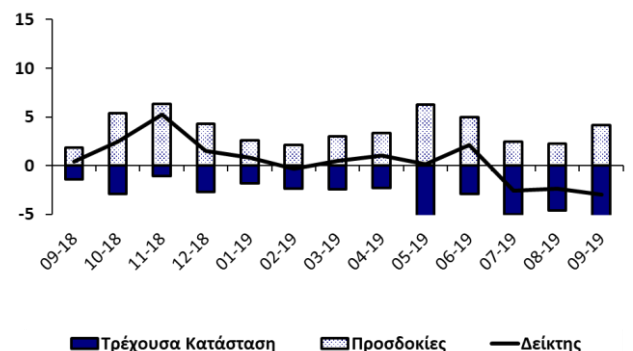
απ’ ό,τι τους προηγούμενους δύο μήνες. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις τιμές πώλησης των υπηρεσιών τους αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω.

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα επιδεινώθηκε οριακά λόγω μικρής χειροτέρευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 4, Πίνακας 1). Τον Σεπτέμβριο οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για τις πωλήσεις του τελευταίου τριμήνου παρέμειναν γύρω στα αρνητικά επίπεδα του Αυγούστου, ενώ οι αξιολογήσεις για τα τρέχοντα αποθέματα κατέγραψαν αυξητικές τάσεις στο στοκ, επιβαρύνοντας το κλίμα. Τον Σεπτέμβριο οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τις πωλήσεις και τις παραγγελίες σε προμηθευτές, κατά το επόμενο τρίμηνο, αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον αριθμό των εργαζομένων τους κατά το επόμενο τρίμηνο διαμορφώθηκαν κοντά στα οριακά θετικά επίπεδα του περασμένου μήνα. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις τιμές πώλησης των προϊόντων τους κατά το επόμενο τρίμηνο παρέμειναν στα θετικά επίπεδα του Ιουλίου και Αυγούστου.

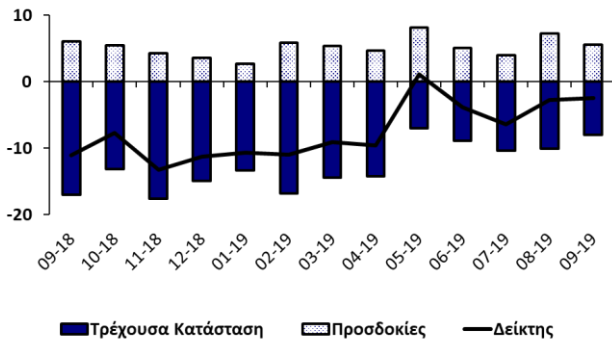
Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε οριακά (Διάγραμμα 5, Πίνακας 1). Τον Σεπτέμβριο οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για τη δραστηριότητά τους το τελευταίο τρίμηνο δεν σημείωσαν ουσιαστική μεταβολή από τα θετικά επίπεδα του Αυγούστου. Οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για τα υπό εξέλιξη έργα τους (current overall order books)

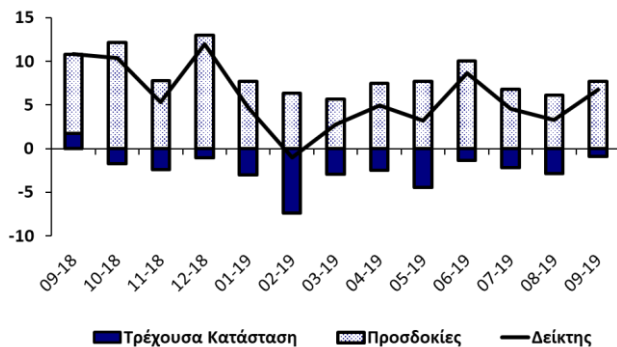
καταγράφηκαν λιγότερο δυσμενείς σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα. Τον Σεπτέμβριο οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον αριθμό των εργαζομένων τους κατά το επόμενο τρίμηνο ήταν λιγότερο αισιόδοξες, παραμένοντας όμως θετικές. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις τιμές πώλησης κατά το επόμενο τρίμηνο αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω.

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

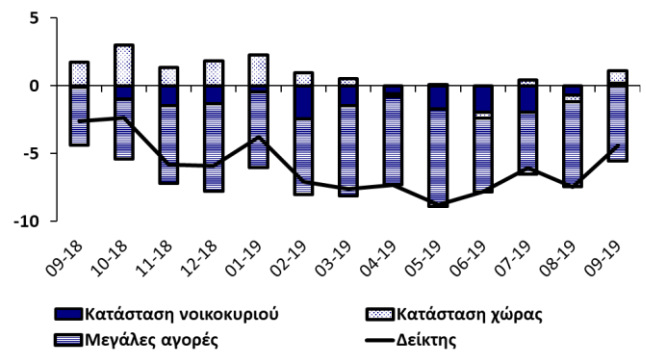
Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα σημείωσε βελτίωση λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 6, Πίνακας 1). Τον Σεπτέμβριο οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για την παραγωγή του τελευταίου τριμήνου ήταν ευνοϊκότερες. Συγκριτικά με τον Αύγουστο, οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες σημείωσαν επιδείνωση, ενώ οι απαντήσεις σχετικά με τις τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές κατέγραψαν βελτίωση, παραμένοντας όμως σε αρνητικά επίπεδα. Οι αξιολογήσεις των αποθεμάτων τελικών προϊόντων διαμορφώθηκαν σε χαμηλότερο επίπεδο απ' ό,τι τον Αύγουστο, αποτυπώνοντας τάσεις μείωσης στα αποθέματα και ευνοώντας το κλίμα. Τον Σεπτέμβριο οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την παραγωγή και τις τιμές πώλησης κατά το επόμενο τρίμηνο αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω, ενώ οι προσδοκίες για την απασχόληση του επόμενου τριμήνου παρέμειναν αμετάβλητες σε επίπεδα που προδιαγράφουν σταθερότητα στην απασχόληση του κλάδου.

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** τον Σεπτέμβριο βελτιώθηκε συγκριτικά με τον Αύγουστο (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1). Τον Σεπτέμβριο δεν καταγράφηκε ουσιαστική αλλαγή στις αντιλήψεις και προσδοκίες των καταναλωτών για την τρέχουσα και μελλοντική οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους αντίστοιχα. Συγκριτικά με τον Αύγουστο, οι απαντήσεις των καταναλωτών για την τρέχουσα και τη μελλοντική οικονομική κατάσταση στην Κύπρο γενικότερα, ήταν ευνοϊκότερες. Οι προσδοκίες των καταναλωτών για τις συνθήκες στην αγορά εργασίας κατά τους επόμενους 12 μήνες παρέμειναν στα ίδια επίπεδα με τον περασμένο μήνα, με την πλειοψηφία των καταναλωτών να αναμένει μείωση του αριθμού των ανέργων.

Διάγραμμα 7: Δείκτης Οικονομικού Κλίματος – Καταναλωτές (συνεισφορά συνιστωσών)

Τον Σεπτέμβριο οι αντιλήψεις των καταναλωτών για τις τιμές των προϊόντων κατά τους τελευταίους 12 μήνες αποτύπωσαν ανοδικές τάσεις. Παράλληλα, οι προσδοκίες για τις τιμές τους επόμενους 12 μήνες αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω. Τον Σεπτέμβριο οι αξιολογήσεις των καταναλωτών για την καταλληλότητα της τρέχουσας περιόδου για μεγάλες αγορές παρέμειναν στα ίδια αρνητικά επίπεδα του περασμένου μήνα. Ωστόσο, οι καταναλωτές παρουσιάστηκαν λιγότερο συγκρατημένοι απ' ό,τι τον Αύγουστο σε σχέση με μελλοντικές δαπάνες για μεγάλες αγορές. Οι αξιολογήσεις των καταναλωτών για την καταλληλότητα της τρέχουσας περιόδου για αποταμίευση ήταν λιγότερο αρνητικές, ενώ οι προθέσεις τους για αποταμίευση καταγράφηκαν αρνητικότερες συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα.

Συμπερασματικά, ο ΔΟΣ για την Κύπρο τον Σεπτέμβριο 2019 αυξήθηκε κατά 1,3 μονάδες σε σχέση με τον Αύγουστο 2019. Η αύξηση οφείλεται στην ενδυνάμωση του επιχειρηματικού κλίματος στις υπηρεσίες και στη μεταποίηση, καθώς και στην ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Συγκριτικά με τον Αύγουστο, το επιχειρηματικό κλίμα στο λιανικό εμπόριο και στις κατασκευές δεν σημείωσε ουσιαστική μεταβολή.

Πίνακας 1: Δείκτες και διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων ανά ερώτηση ¹

Μήνας	2018				2019								
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ (ΚΟΕ)	112.9	110.7	112.9	116.2	112.4	112.3	110.3	112.7	111.4	109.5	107.8	111.4	112.7
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ²	32	26	35	44	33	36	28	34	31	24	19	30	33
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	16	14	27	40	29	37	30	32	27	17	15	29	34
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	29	23	42	49	35	42	26	35	35	28	20	31	33
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	50	39	36	43	34	29	27	37	30	28	24	31	31
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-11	2	10	13	13	2	8	10	-2	6	-4	-4	7
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	10	6	21	24	18	6	5	13	-3	15	4	8	15
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-7	3	5	8	10	7	5	-1	1	3	-2	2	7
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ²	0	2	5	2	1	0	1	1	0	2	-3	-2	-3
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-3	3	-1	-4	-6	-11	-9	-9	-15	-10	-16	-21	-20
Τρέχοντα αποθέματα ³	1	11	2	5	0	-4	-2	-2	3	-2	-1	-7	2
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	6	16	19	13	8	6	9	10	19	15	7	7	12
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-4	7	9	13	-4	3	7	9	8	8	5	0	4
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	0	1	0	0	2	0	-3	-1	0	-1	0	1	2
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	4	7	2	4	6	8	2	6	4	6	5	5	5
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ²	-11	-8	-13	-11	-11	-11	-9	-10	1	-4	-6	-3	-2
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	16	9	3	6	11	18	13	12	17	15	21	24	23
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-34	-26	-35	-30	-27	-34	-29	-28	-14	-18	-21	-20	-16
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	12	11	9	7	5	12	11	9	16	10	8	15	11
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	24	11	5	15	8	19	17	21	19	18	13	17	23
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ²	11	10	5	12	5	-1	3	5	3	9	5	3	7
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	10	18	4	22	12	4	7	9	1	7	10	1	8
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-11	-18	-19	-20	-27	-26	-26	-20	-22	-19	-23	-21	-24
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-18	-11	-17	-20	-20	-29	-23	-33	-25	4	-33	-41	-18
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-16	-13	-12	-17	-18	-3	-18	-13	-9	-15	-17	-13	-21
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	27	36	23	39	23	19	17	22	23	30	20	18	23
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ⁴	2	5	0	2	2	2	2	2	0	2	2	0	0
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	6	0	7	3	-2	2	6	1	3	4	4	1	3
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-3	-2	-6	-6	-4	-7	-8	-7	-9	-8	-6	-7	0
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες ³	-5	-5	-5	-8	-6	-10	-6	-4	-7	-6	-7	-5	-4
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	4	2	-1	2	4	0	1	2	1	-2	-1	3	4
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	4	10	5	4	10	5	4	4	5	-1	6	4	8
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	7	12	5	7	9	4	2	-1	0	-2	2	-2	4
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	3	5	17	12	7	8	13	15	15	13	4	-1	2
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	-2	-2	7	2	-1	4	0	8	2	5	-2	-3	0
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ⁴	-5	-8	-8	-8	-13	-8	-11	-11	-13	-4	-9	-4	-4
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-7	-9	-26	-17	-18	-21	-11	-17	-14	-24	-20	-13	-13
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες ³	-17	-18	-23	-26	-23	-22	-27	-26	-29	-22	-18	-25	-22
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-19	-19	-31	-28	-27	-29	-29	-28	-31	-33	-28	-31	-22
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες	-38	-43	-39	-42	-43	-48	-42	-37	-47	-44	-38	-38	-41
Δήλωση-περιγραφή για την τρέχουσα κατάσταση του νοικοκυριού	15	11	7	12	10	9	12	12	10	13	11	18	13

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/documents/userguide_en.pdf και https://ec.europa.eu/info/files/reviced-consumer-confidence-indicator_en.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

Κέντρο Οικονομικών Ερευνών**Πανεπιστήμιο Κύπρου****Τ.Θ. 20537, 1678 Λευκωσία, ΚΥΠΡΟΣ****Τηλέφωνο: 22893660, Τηλεομοιότυπο: 22895027****Ηλεκτρονική Διεύθυνση: erc@ucy.ac.cy****Ιστοσελίδα: www.erc.ucy.ac.cy**

Το δελτίο δημοσιεύει αποτελέσματα από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας που διεξάγονται στην Κύπρο και συντονίζονται από το ΚΟΕ ως μέρος του ευρωπαϊκού προγράμματος *Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys*. Το δελτίο εκφράζει απόψεις των συγγραφέων* μόνο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση του περιεχομένου.

* Χριστιάνα Αναξαγόρου (email: anaxagorou.christiana@ucy.ac.cy)

* Νικολέττα Πασιουρτίδου (email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy)

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο.